

KOVÁCS GYŐZŐ

Az egy híján 3 évtizedes szekszárdi Garay/Neumann tehetségkutató-gondozó informatikai verseny története

*Mottó: A számítástechnikai diákverseny
az informatikai tehetséggondozás
leghatékonyabb eszköze.*

A szerző röviden, de nagyom szemléletesen ismerteti a szekszárdi Garay gimnáziumból kiindult verseny történetét. A verseny később átalakult, és Neumann János nevét vette fel. A pályázók különböző kategóriákban versenyezhetek, a kategóriák száma az évekkel egyre nőtt. Pályaműveiket a diákoknak nemcsak a zsűrivel, hanem pályázó diáktársaikkal szemben is meg kellett védeniük. Ezáltal előadókészségük is fejlődött. Általában a verseny hatására választották az informatikát hivatásuknak, és kiváló szakemberek lettek belőlük.

30 évvel ezelőtti időutazásra csábítom a konferencia résztvevőit. A Neumann Társaság főtitkáraként akkor – 1983-ban - indítottam el ugyanis Európa egyik, majdnem első (az is lehet, hogy az első, nem számoltam, csak mondták) informatikai társadalmi programját: „*A társadalom informatizálása*” címen. Amikor erről Franciaországban egyszer előadást tartottam, ott azonnal megmutatták, hogy náluk is van hasonló – akkor indult - mozgalom, amely az *X2000* elnevezést viselte. Amikor együttesen megállapítottuk, hogy szinte két azonos mozgalomról van szó, azonnal elvittek Fabius miniszterelnökhöz, aki haladéktalanul létrehozott egy francia-magyar kormányközi bizottságot, amely nevének – megtisztelő módon – a mi *Társadalom Informatizálása* elnevezésünket választotta. Én lettem a magyar társelnök. Amikor hazajöttem, az Országos Műszaki Bizottság azonnal felvállalta a mozgalom védnökségét és megerősítette francia felkérésemet.

Érdekesség, ez a kormányközi bizottság még ma is létezik, mert soha senki meg nem szüntette, sőt – talán 10 évvel ezelőtt – a francia ipart irányító minisztérium (ott ez a minisztérium volt felelős az informatikai társadalmi programért is) írásbeli tájékoztatást kért tőlem a bizottság működéséről. Azt válaszoltam: sajnos, nem működünk. (Azt már nem írtam meg, hogy a politikai-gazdasági változások után nincs, aki támogassa.)

Elindult az informatikai társadalmi program, amely több részből állt. A program legfontosabb feladatát úgy fogalmaztam meg, hogy *az informatika széleskörű elterjesztése a nem szakemberek körében*. Ebben az időben a „*nem szakemberek*” egyik kiemelt csoportja a *diákság* volt. Miután nem a társadalmi programról, hanem a diák számítástechnikai versenyről szeretnék írni, a továbbiakban a mozgalomnak csak ezzel a szegmensével foglalkozom.

Magyarországon a nyolcvanas évek elejét én a *modern informatikai kalandozások korának* szoktam elnevezni. Akkor – nem kis mértékben a Neumann Társaság hatékony lobbizásának a következtében – a kormány hajlandó volt kedvező vámintézkedéssel a mikroszámítógépek magánbehozatalát támogatni. A családok ezrei mentek Ausztriába Trabantokon és Skodákon meg Wartburgokon. Az utasok többsége azért, hogy határon túli osztrák üzletekben főleg Commodore és Sinclair, de más hasonló személyi számítógépeket is vásároljon.

Elindítottuk az iskola-számítógép programot és az első, *Nemes Tihamér diák-számítástechnikai versenyt*, amelyet az első néhány év után átadtam néhány más kollégáimnak, mert – bevallom – nekem a verseny, túl iskolászerűsége miatt, már nem tetszett. A szervezők többsége ugyanis arra szavazott, hogy a verseny olyan legyen, mint az iskolai vizsgák, amelyeken a diákoknak arra kell választ adniuk, hogy mennyire felkészültek informatikából. A rendezők feladatokat adtak a versenyzőknek, akiknek ezeket a feladatokat kellett megoldaniuk. Ráadásul a feladatok egyre inkább matematikai és nem számítástechnika jellegűek voltak. Szerintem éppen erre való az iskola. Egy iskolán kívüli versenynek a diákok informatikai konstruktivitását és nem a tantárgyi ismereteiket kell bemutatniuk.

A társadalmi program keretében a Neumann Társaság kiadta a *Mikroszámítógép Magazin* havi-lapot, amely az első számítástechnikai újság volt Magyarországon. Könyves Tóth Pállal ketten szerkesztettük. Nagy örömeinkre számos szakember és nagyon sok *diák* írt az újságba. A *Garay versenyt* a Magazin hirdette meg, valamint a Társaság és a szekszárdi Garay Gimnázium. Zentai András igazgató volt az első, aki a versenyt támogatta. A Garay verseny „20 évet élt”, 2003-ban váltottunk, gimnáziumot és nevet is. A szekszárdi I. Béla gimnázium, Hajós Éva igazgató és az iskola szaktanárai vették át – a Garay hagyományait folytatva és továbbfejlesztve – *Neumann verseny* elnevezéssel a verseny rendezését.

Nem csak én mondom, más is: a lassan 30 éves *Garay/Neumann verseny* informatikai tehetséggondozásban egyedülálló a világon. Talán ezért is nem tudták eddig, vagy nem is akarták lemásolni.

Ez a verseny ugyanis a profi (gyakorlati) rendszer-fejlesztést és programozást igyekszik a diákoknak megtanítani, és a diákokat a verseny során sikerélményben részesíteni. A diákoknak ugyanis nem a rendezők adnak ki feladatokat, a versenyzőknek az általuk kitalált és megoldott feladatokkal kell a versenyre pályázniuk. Miután egyre több a pályázó, ezért három - egy szekszárdi, egy vajdasági és egy erdélyi - elő-zsúri válogatja ki a pályázók közül a legjobbakat, akik azután a szekszárdi döntőbe kerülnek.

A verseny az elmúlt 30 évben elsősorban, a kidolgozott témákat illetően – ahogyan a diák-számítástechnika is – sokat változott. A kezdeti játékprogramok után hamarosan megjelentek az oktató programok – amint az iskolákban is – ez volt a következő új kategória. Ezt az alkalmazói programok követték, ami már annak volt a következménye, hogy a diákok elkezdtek rendszer-fejlesztésre vállalkozni, és különféle tárgyú alkalmazói programokat fejleszteni. Azután megjelent az Internet és a honlap-fejlesztés, amire a diákok úgy reagáltak, hogy egyre több ilyen programot küldtek a versenyre, ezért bevezettük ezt a kategóriát is.

Ekkor jelentek meg a diákok között a grafikai és az animációs alkalmazások. Mi sem lehettünk érzéketlenek a változásokra, így a diákoknak köszönhetően megjelent a versenyen ez a kategória is. Hasonló volt története a grafika egy bonyolultabb (vagy komolyabb) fejezete, a műszaki tervezés megjelenésének is, ami már a grafika magaskiskolája.

Végül – az elmondottak csúcspontjaként – kialakítottuk a számítógéppel támogatott művészeti kategóriát, amelyben a diák-művészek már nem csak grafikával és animációval (film), hanem számítógépes zenével is szerepeltek.

Az utolsó kategória, amellyel a diákok pályázhattak, a *szoftverrel vezérelt hardver* volt, amelyen azután kiteljesedett a diák-alkotók érzékenysége és alkotó fantáziája. A diákok számtalan programozható autóval, robottal és programozható daruval, illetve szoftverrel vezérelt automatával pályáztak - számomra az egyik legmeglepőbb pályázat egy tojásfestő automata volt, amelyet – gondolom – a diákok főleg húsvétkor tudtak kitűnően alkalmazni.

Magyarországon kívül két országban tartunk elő-versenyeket, Erdélyben és a Vajdaságban, ahol már nem csak a magyar nyelvű, hanem az idegen nyelvű diákok is versenyezhetnek. A

szerb diákok számára például a Neumann verseny volt az első diák-számítástechnikai verseny.

Még valamit meg kell említenem. A verseny – biztos állíthatom – óriási lehetőség a résztvevő diákok előadókészségének a fejlesztésére is, mert minden résztvevő diáknak meg kell védenie a dolgozatát nem csak a zsűrivel, hanem a versenyzőtársaival szemben is. Ugyanis nem csak a zsűri, hanem a többi versenyző is feltehet az éppen bemutató diáknak kérdéseket, amelyekre az előadónak válaszolnia kell. Mint egy igazi szimpóziumon. Ezzel a diákoknak nem csak az előadókészsége, hanem a vitakészsége is fejlődik.

Az elmúlt 30 év alatt diákgenerációkat ismertünk meg, akik az első alkalommal „nyuszikák” voltak, akik alig tudtak megszólalni, nem hogy előadni, fogalmazni is nehezen. Mire „kiöregedtek” (elérték a 20 éves korhatárt) nem csak igazi rendszerfejlesztőkké váltak, de az alkotásaikat el tudták adni a szakemberekből álló zsűrinek is.

Számomra nagy boldogság, amikor a világ valamelyik szögletében volt versenyzőinkkel találkozom, akik kivétel nélkül válogatott szakemberek, és akik sohasem mulasztják el megemlíteni, hogy a Garay/Neumann versenyeken tanulták meg a professzionális rendszerfejlesztés technológiáját és értették meg, hogy az alkotásaiknak értéke van. A diákok jó része, akikkel később találkoztam, általában a mi versenyünk után határozták el, hogy informatikusok lesznek.

Már évek óta gondolkozom, hogyan tudnám a nagyon távoli diákokat is bevonni a Neumann versenybe. Néhány hete itt volt Budapesten két ausztrál pedagógus szakember, akikkel megállapodtunk, hogy jövőre – első kísérletként - megpróbáljuk pályáztatni néhány ausztrál iskola diákjait. Ma már nem nagy probléma a diákok bemutatóit Interneten megszervezni, egyetlen nehézségnek az időeltolódás látszik. Biztos vagyok benne, ezt is megoldjuk.

Ennek az írásomnak az is a célja, hogy a pedagógusoknak felkeltsem az érdeklődését a verseny iránt, mert az a tapasztalatom, hogy a pályázaton való részvételre többnyire a pedagógusok tudják a diákok figyelmét felhívni, ugyanis a diákokat nem csak tanítani, hanem menedzselni is kell, akkor lesznek belőlük igazán jó szakemberek.

A szerző elérhetősége:

Dr. h. c. Kovács Győző

Neumann János Számítógéptudományi Társaság

tel.: 06309840229